

ДИПЛОМАТІЯ–2021

Очікування українського суспільства

Результати опитування,
здійсненого на замовлення
Центру «Нова Європа»

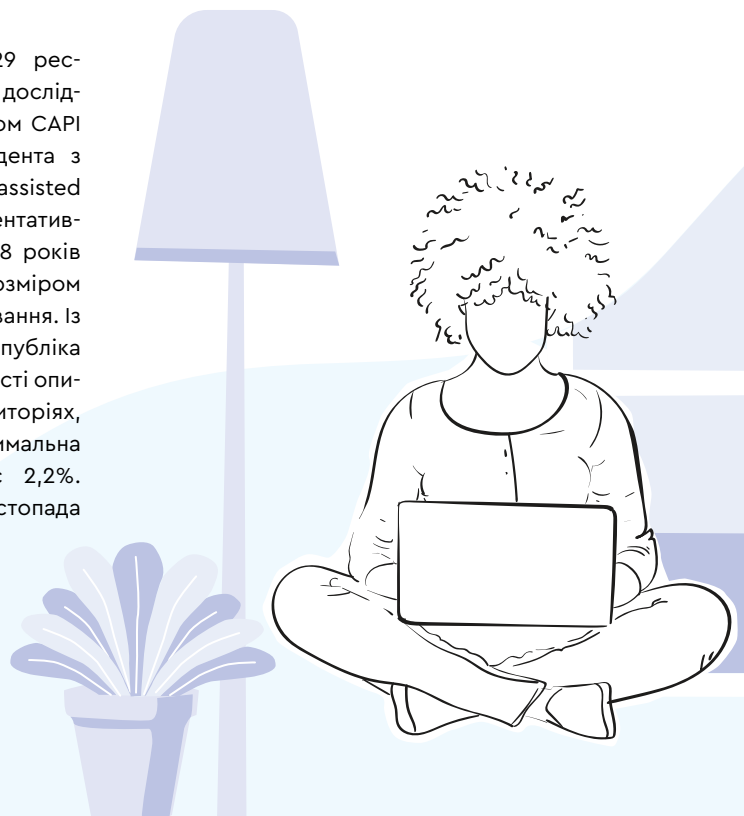

Публікація видана в межах Ініціативи з розвитку аналітичних центрів в Україні, яку виконує Міжнародний фонд «Відродження» у партнерстві з Ініціативою відкритого суспільства для Європи (OSIFE) за фінансової підтримки Посольства Швеції в Україні.

Думки та позиції, викладені у цій публікації, є позицією авторів та не обов'язково відображають позицію Посольства Швеції в Україні, Міжнародного фонду «Відродження» та Ініціативи відкритого суспільства для Європи (OSIFE).

Вибірка дослідження становить 2029 респондентів. Опитування проводилося дослідницькою агенцією Info Sapiens методом CAPI (особисті інтерв'ю вдома у респондента з використанням планшетів, computer-assisted personal interviews). Вибірка репрезентативна для дорослого населення (віком 18 років і старше) України за статтю, віком, розміром населеного пункту та регіоном проживання. Із дослідження вилучена Автономна Республіка Крим, а у Донецькій та Луганській областях опитування проводилося тільки на територіях, що контролюються Україною. Максимальна теоретична похибка не перевищує 2,2%. Опитування проводилося 06 – 19 листопада 2020 року.

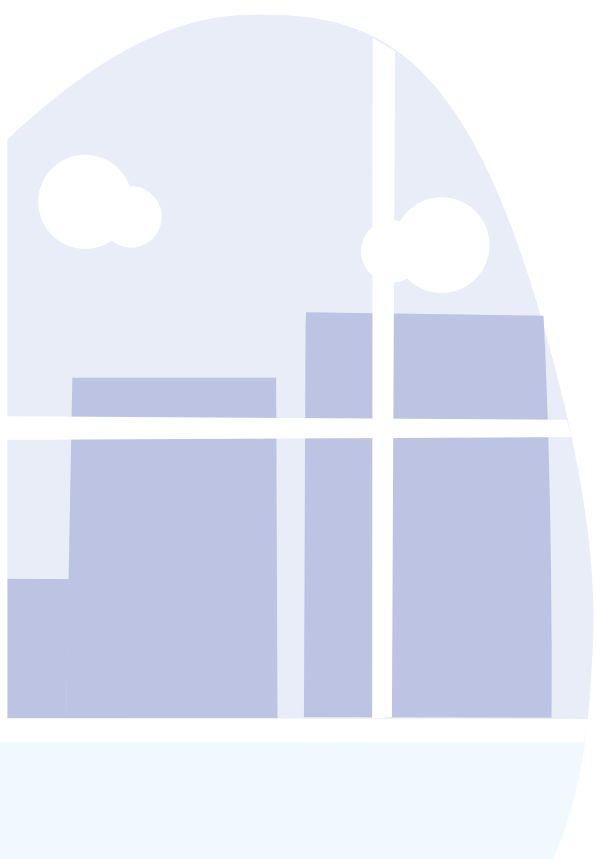

ДИПЛОМАТІЯ–2021

Очікування українського суспільства

Результати опитування,
здійсненого на замовлення
Центру «Нова Європа»

Грудень, 2020
Київ

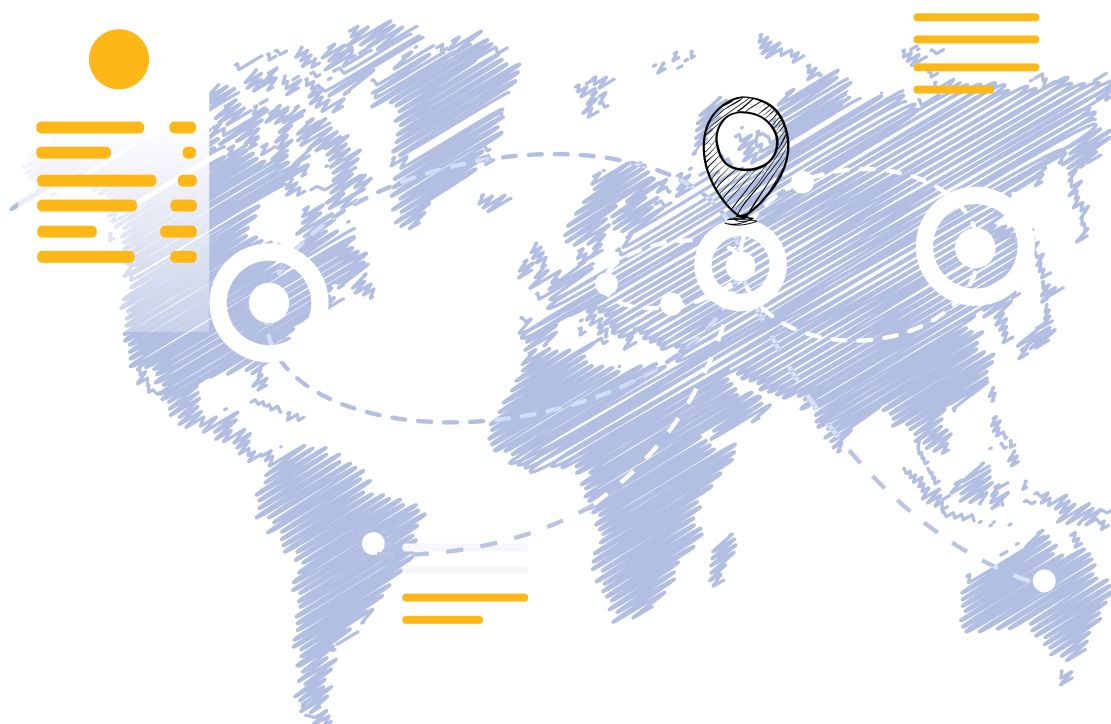

ЗМІСТ

ТОП-10 ВИСНОВКІВ	4
1. ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ	6
1.1. Пріоритетом української зовнішньої політики має бути...	10
1.2. Наскільки ефективно Україна працює за відповідними напрямками зовнішньої політики?	11
1.3. Прагматичні інтереси vs ціннісний підхід у зовнішній політиці	12
1.4. Оцінка важливості поглиблення співпраці з тією чи іншою державою	12
1.5. Членом яких перелічених організацій Україні варто було б стати?	13
1.6. Оцінка довіри до закордонних політиків	14
1.7. Чи становить загрозу для України Китай?	15
1.8. Чи становлять США загрозу для України?	15
1.9. У разі загострення протистояння США і Китаю кого має підтримувати Україна?	15
2. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ	16
2.1. Чи продовжувати проєвропейські реформи, навіть якщо ЄС не надаватиме перспективу членства?	18
2.2. Що для вас є чи буде показником того, що європейська інтеграція відбувається в Україні?	19
2.3. Що має робити Україна передовсім, аби стати членом Європейського Союзу?	20
2.4. Якими бачите відносини України і ЄС у тривалій перспективі?	21
3. ОЧІКУВАННЯ ВІД США І ЄС	22
3.1. Що ви очікуєте для України від Європейського Союзу?	23
3.2. Що ви очікуєте для України від США після президентських виборів?	24

4. РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ	26
4.1. Чи припинить Росія агресію, якщо Україна відмовиться від інтеграції до ЄС і НАТО?	29
4.2. Як ЄС міг би підтримати Україну в протидії російській агресії?	29
4.3. Який партнер надає найбільшу підтримку Україні в умовах зовнішньої агресії?	30
4.4. Чи Україні доцільно просувати ініціативу розгортання миротворчої місії ООН на Донбасі?	30
4.5. Яким був би найкращий підхід до відбудови Донбасу?	30
4.6. Найбільш перспективні шляхи повернення Криму.	31
4.7. Коли відбудеться повернення Криму?	31
5. «М'ЯКА СИЛА» УКРАЇНИ В СВІТІ	32
5.1. Чи може Україна сьогодні бути прикладом для інших країн?	33
5.2. Чому Україна сьогодні не може бути прикладом для інших?	33
5.3. Чому Україна може слугувати прикладом?	33
5.4. Із чим найбільше асоціюють Україну європейці?	34

ТОП-10 ВИСНОВКІВ

- 1 Економічна дипломатія.** Українці вважають, що вітчизняна дипломатія має пріоритизувати питання здобуття ринків для українських виробників. 45,3% опитаних визначили саме цей напрямок як найбільш пріоритетний.
- 2 Цінності і прагматизм разом.** І ціннісний, і прагматичний підходи мають бути взяті до уваги під час схвалення зовнішньополітичних рішень. Такої думки дотримуються 37,7% українців. Суто за ціннісний підхід виступили 29,6% респондентів, за меркантильний – 25,74%.
- 3 Курс на Захід.** Українці переважно виступають за продовження інтеграційного курсу держави до ЄС і НАТО. 44,35% опитаних хочуть, щоб країна була членом і ЄС, і НАТО, ще 22,28% прагнуть членства лише в ЄС, а 4,07% лише в НАТО. Відтак прибічниками членства в ЄС є 66,63% українців (ми додали тих, хто лише за ЄС, та тих, хто і за ЄС, і за НАТО). 48,42% українців виступають за членство країни в НАТО.
- 4 Лідери симпатій.** Ангела Меркель — лідерка суспільних симпатій в Україні: майже 60% вказали, що скоріше або повністю довіряють канцлерці Німеччини. До першої трійки увійшли також Анджей Дуда (Польща) та Еммануель Макрон (Франція). Найбільше не довіряють респонденти Владіміру Путіну – 72,45%.
- 5 Єврореформи навіть без європерспективи.** Українці вважають, що Україна має продовжувати проєвропейські реформи, навіть якщо ЄС не надаватиме державі перспективу членства. Загалом 69% респондентів вказали на важливість єврореформ, тому що вони важливі передусім Україні, а також тому, що в країні немає іншого вибору.
- 6 Очікування від США.** Українці очікують від США після президентських виборів надання безпекових гарантій (26,33%). До трійки очікувань також увійшли — «активніша роль у

переговорах із Росією задля припинення війни на Донбасі та повернення Криму» (24,79%) та «фінансова підтримка» (24,34%).

7 Поступки не мають значення. Більшість українців (58,4%) не вірить, що Росія припинить свою агресивну політику щодо України, якщо та відмовиться від прагнення приєднатися до ЄС і НАТО. Лише кожен п'ятий респондент (21,82%) допускає цю можливість.

8 Оцінка найвагомшої підтримки. США — партнер, який надає найбільшу підтримку Україні в умовах зовнішньої агресії. Так вважає 25,97% опитаних громадян. На другому місці — ЄС (17,79%). До п'ятірки увійшли також Німеччина (8,39%), Польща (6,3%) і Канада (4,42%).

9 Миротворці, але без поступок. 36,77% українців вважає, що Україна має повернутися до активного просування ідеї про розгортання миротворчої місії ООН на всій території Донбасу. 22,77% підтримують цю думку, але з тією різницею, що допускають певні поступки: зокрема, дозволити розміщення миротворців тільки на лінії розмежування, без доступу до всієї окупованої території і частини кордону. Більшість українців, однак, поступок не приймає.

10 Бути прикладом. Українці здебільшого скептично ставляться до того, що Україна може вже зараз стати прикладом для інших країн. 65,14% опитаних не бачать можливостей для цього. Опитані нами громадяни вважають, що Україна асоціюється в інших європейців передовсім із трьома явищами — «бідність» (18,7%), «війна з Росією» (18,26%) та «корупція» (17,59%).

1.

ПРІОРИТЕТИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

Пріоритети зовнішньої політики на 2021 рік. Українці вважають, що вітчизняна дипломатія має пріоритизувати питання здобуття ринків для українських виробників. 45,3% опитаних визначили саме цей напрямок як найбільш пріоритетний. Таким чином, економічна дипломатія, яку взяли на озброєння Президент України та Міністерство закордонних справ, має чималий запит і підтримку громадян. Утім, варто зазначити, що жоден із запропонованих напрямків не подолав позначку в 50%, що може свідчити, зокрема, і про те, що українці вважають однаково важливими не один-два напрямки, а набагато більше. Це ставить неабияке завдання

перед зовнішньополітичним відомством — відразу тримати під контролем кілька важливих для суспільства векторів. Водночас, звичайно, не забувати реалізовувати ті питання, які хоч і менш популярні серед громадян, але мають надзвичайну вагу для національної безпеки України (як, наприклад, у випадку з інтеграцією до НАТО, яку пріоритетом зовнішньої політики обрали лише 24,5% опитаних). Крім економічної дипломатії, українці вважають, що МЗС має пріоритизувати інтеграцію до ЄС (42,5%) і розвиток стратегічних партнерств України, зокрема, зі США, Великою Британією, Німеччиною, Францією, Канадою, Польщею (42,9%).

Оцінка ефективності. Не завжди українцям було легко оцінювати різні напрямки зовнішньої політики України — відчувався брак відповідних знань у сфері. Інколи понад 20% респондентів обирали варіант «важко сказати», коли лунало прохання оцінити певний вектор (наприклад, одним із таких складних прикладів виявився напрямок «розвиток відносин із країнами Азії»). При цьому українська дипломатія досить чітко проводить лінію між економічною дипломатією (яку українці вважають пріоритетом на наступний рік) і поглибленням кооперації з азійським регіоном. Українці, схоже, цього взаємозв'язку не розуміють, що вимагатиме від МЗС додаткових комунікаційних зусиль. Загалом слід зазначити, що українці переважно ставили «незадовільно» за ефективність перелічених напрямків зовнішньої політики. Наприклад, роботу за напрямком «здобуття ринків для українських виробників» визнали неефективною понад 60%. Найвищу оцінку на тлі інших отримав напрямок «розвиток відносин із сусідніми країнами (крім Росії)» — 39%. Але зауважимо ще раз — найвищу на тлі інших напрямків, оскільки цей самий вектор визнали таким, що втілюється неефективно 48,9% респондентів. У відносинах України з сусідами в останній рік, справді, відзначалися певні позитивні тренди (вирішення питання зі Словаччиною щодо відновлення роботи аеропорту «Ужгород», зміна атмосфери в українсько-польських відносинах тощо). Утім, очевидно, що

в цілому відносини з сусідами часто бажають кращого — не завжди з вини офіційного Києва. Проте варто також враховувати, що пересічні громадяни можуть не бути поінформовані про всі нюанси багатогранного діалогу з сусідами.

Прагматизм vs цінності. У мас-медіа України лунало чимало критики на адресу української дипломатії за початкову слабку реакцію з приводу поствиборчої кризи в Білорусі. Один із головних аргументів — Україна має стояти пліч-о-пліч із продемократичними силами сусідньої країни і засудити фальсифікацію виборів. ЦНЄ поцікавився в українців, який усе ж принцип має домінувати в зовнішній політиці — прагматичний, коли питання цінностей можуть відступати на другий план, чи все ж ціннісний, коли Україна має ухвалювати зовнішньополітичні рішення з урахуванням питань демократії, верховенства права. Найбільша група опитаних сформувалася навколо відповіді «необхідно шукати баланс двох підходів» — 37,7%. За демократичний підхід висловилося 29,6% українців. Найменший табір — це прибічники меркантильного принципу — 25,74%. Цікавий регіональний зріз у відповідях. Так, респонденти західних областей найбільше вболівають за ціннісний підхід, опитувані зі Сходу — за баланс (48%). За прагматичний підхід найбільше голосів віддали представники Центру (30,1%). В інших частинах країни цю опцію обирали у середньому 23% респондентів.

Найважливіші. Понад 80% українців вважають, що потрібно поглиблювати співпрацю з такими країнами: Німеччиною, Польщею, США, Францією, Канадою, Великою Британією, Італією. У «другій лізі» — Литва, Туреччина, Білорусь, Швеція, Грузія, Угорщина, Китай, Японія — важливим поглиблення співпраці з цими державами вважають більше ніж 70% українців. Лише кількох відсотків не вистачило Молдові та Румунії, аби опинитися в другій групі. За поглиблення відносин із Азербайджаном та Індією — майже 60%.

Агресивний аутсайдер. Останнє місце в питанні про важливість поглиблення відносин передбачувано посіла Росія. Проте при цьому російський напрямок виявився найбільш поляризаційним — 45,6% українців за поглиблення відносин із РФ, тоді як 43,4% вважають таке поглиблення неважливим. Утім, навіть 45,6%, які прагнуть глибших відносин із росіянами, досить високий показник на тлі розв'язаної Москвою агресії проти України — анексії Криму, підтримки сепаратизму, протидії перетворенням у державі. До слова, 27,5% українців також визначили напрямок «налагодження відносин із Росією» як пріоритетний (це майже стільки ж як у «інтеграції до НАТО»). Передбачувано найчастіше цей вектор обирали ті, кому за 60 років. Регіональний зріз також прогнозований — на Сході його відзначили пріоритетним 51,7% респондентів. Щодо поглиблення відносин із Росією, то за це частіше виступають жінки, а не чоловіки (49,2% проти 41,2%); вікові розбіжності більш очевидні — старші

частіше обирали цю опцію; на Сході прибічників поглиблення співпраці з Росією — майже 70%, удвічі менше на Заході — 28,1%.

Курс на Захід. Українці переважно виступають за продовження інтеграційного курсу держави до ЄС і НАТО. 44,35% опитаних хочуть, щоб країна була членом і ЄС, і НАТО, ще 22,28% прагнуть членства лише в ЄС, а 4,07% лише в НАТО. Відтак прибічниками членства в ЄС є 66,63% українців (ми додали тих, хто лише за ЄС, та тих, хто і за ЄС, і за НАТО). Євроатлантична група дещо менша — 48,42% українців виступають за членство країни в НАТО. Гендерний зріз показав, що українці виступають частіше за членство і в ЄС, і в НАТО, аніж українки (48,94% проти 40,55%); вікові тренди передбачувані — молодші громадяни активніше прагнуть просування України до західних інституцій. Прогнозована ситуація зі Сходом, де за ЄС загалом виступає 39,37%, за НАТО — 22,25%, що суттєво менше порівняно з західним регіоном, де хочуть бачити країну в ЄС 82,74%, а в НАТО — 62,75%. Наймасовіша група опонентів курсу на Захід мешкає на Сході і Півдні, де не бачать Україну ні в ЄС, ні в НАТО 58,93% і 39,94% відповідно.

Подібне опитування Центр «Нова Європа» здійснив у чотирьох країнах ЄС, ми спитали респондентів: «Як ви вважаєте, членом якої з наведених організацій Україна може стати?». Отримали схожу картину, хоч із різницею в мінус десять відсотків — 55% респондентів Франції, Німеччини, Італії та Польщі бачать

Україну в ЄС, тоді як 38% опитаних — в НАТО¹.

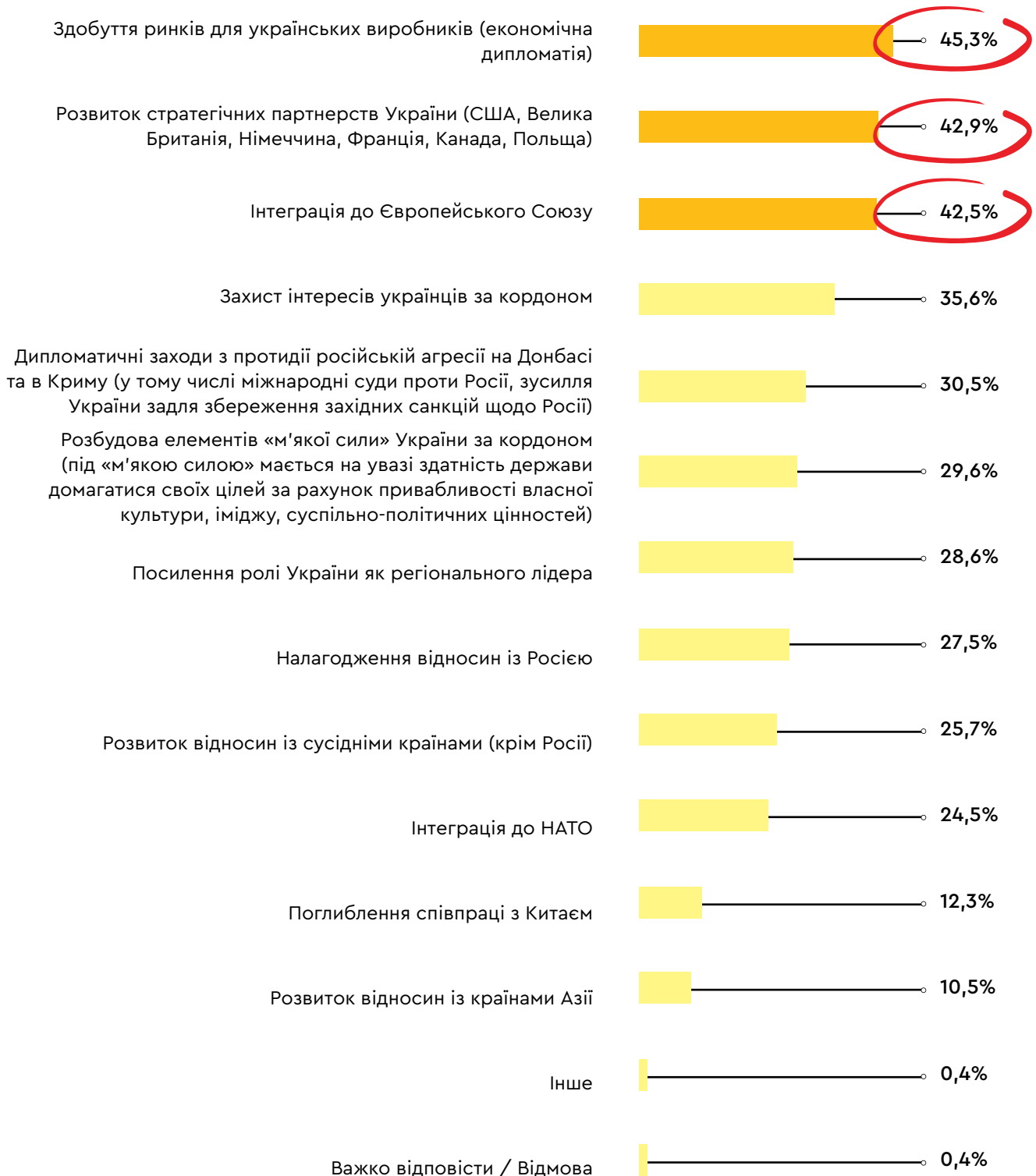
Довіра до лідерів. Ангела Меркель — лідерка суспільних симпатій в Україні: майже 60% вказали, що скоріше або повністю довіряють канцлерці Німеччини. До першої трійки також увійшли Анджей Дуда (Польща) та Еммануель Макрон (Франція). Олександр Лукашенко розмістився на четвертій позиції, але це можна пояснити радше його впізнаваністю серед українців, аніж справжньою довірою. Оскільки не довіряє Лукашенку більше українців (48,28%), аніж довіряє (37,80%). За показником недовіри експрезидент Білорусі поруч із американським лідером Дональдом Трампом (50,37%). Найбільше не довіряють респонденти Владіміру Путіну — 72,45%. Багатьох світових політиків, як показало опитування, українці не знають: найвпізнаваніші у рейтингу — Владімір Путін і Олександр Лукашенко (отримали найменше голосів у опції «не знаю цього політика / важко сказати»), найменш впізнавані для громадян України — Боріс Джонсон (майже 40% не змогли сказати, чи варто йому довіряти), Джозеф Байден (45,04%), Тайїп Реджеп Ердоган (46,55%), Сі Цзіньпін (58,96%).

Кого обрати — Китай чи США?

Останніми роками набуло гостроти протистояння Китаю та США у різних сферах — політичній, економічній... Україна опосередковано також опинилася в фокусі уваги через американсько-китайський конфлікт (через питання продажу «Мотор Січі» китайським компаніям, що призвело до критики в Штатах). Жорстка політика на китайському напрямку — це те, що, вочевидь, залишиться незмінним і в часи нового президента США Джозефа Байдена, тому Україні, імовірно, ще не раз доведеться поставати перед непростим вибором — поглиблення співпраці з КНР чи збереження довіри у відносинах зі США. Насамперед ЦНЄ поцікавився, чи відчують українці загрозу з боку Китаю чи Штатів. Понад 70% в обох випадках відповіли «ні». У разі ж загострення протистояння США і Китаю українці віддали перевагу підтримці Вашингтона — 40,65% проти 10,79%. Проте найчисленніша група тих, кому було важко відповісти, — 48,55%

¹ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». Загалом понад 4 тис. респондентів віком від 18 до 65+ років відповіли на шість запитань, включно з одним відкритим. Респонденти у кожній країні були відібрані у такий спосіб, щоб пропорційно представляти різні групи за статтю, віком та регіонами мешкання. Відповіді були зібрані через онлайн-опитування, яке проходило із 22 по 29 вересня 2020 року. <http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

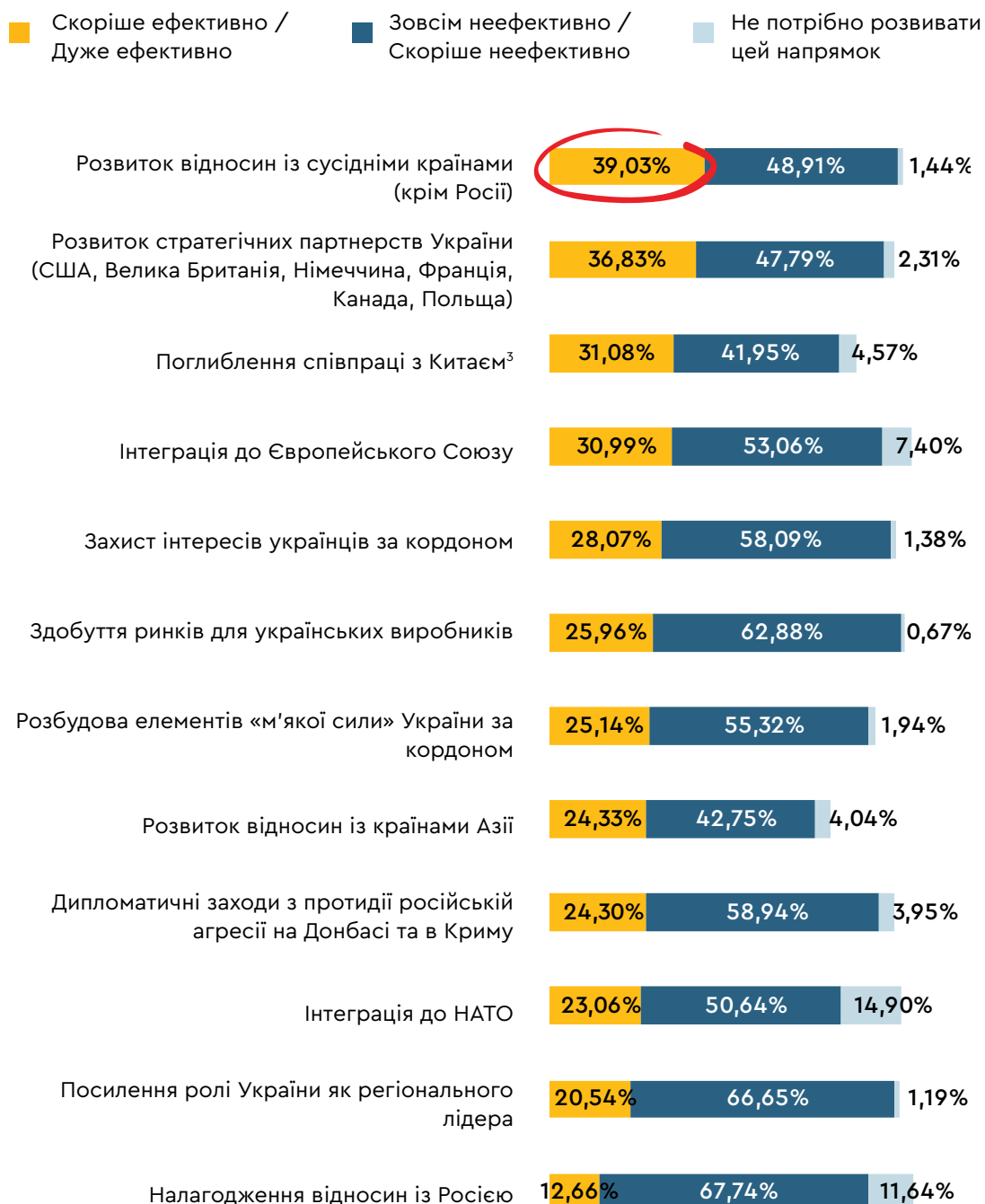
1.1. ПРІОРИТЕТОМ УКРАЇНСЬКОЇ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ МАЄ БУТИ:

1.2. ОЦІНІТЬ ЗА 4-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ, НАСКІЛЬКИ ЕФЕКТИВНО УКРАЇНА ПРАЦЮЄ ЗА ТАКИМИ НАПРЯМКАМИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ.

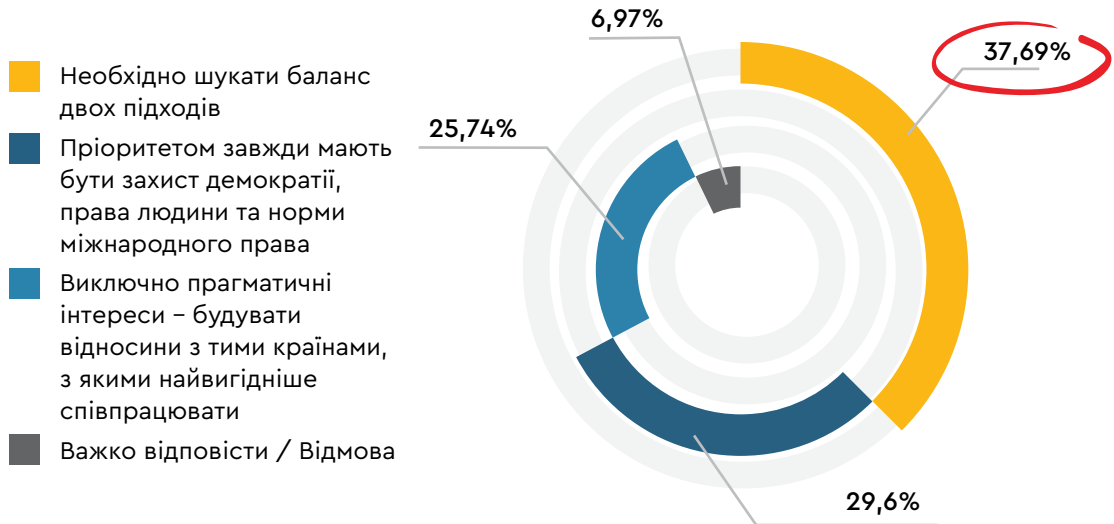
Чим вищий бал, тим більш ефективним є той чи інший напрямок².

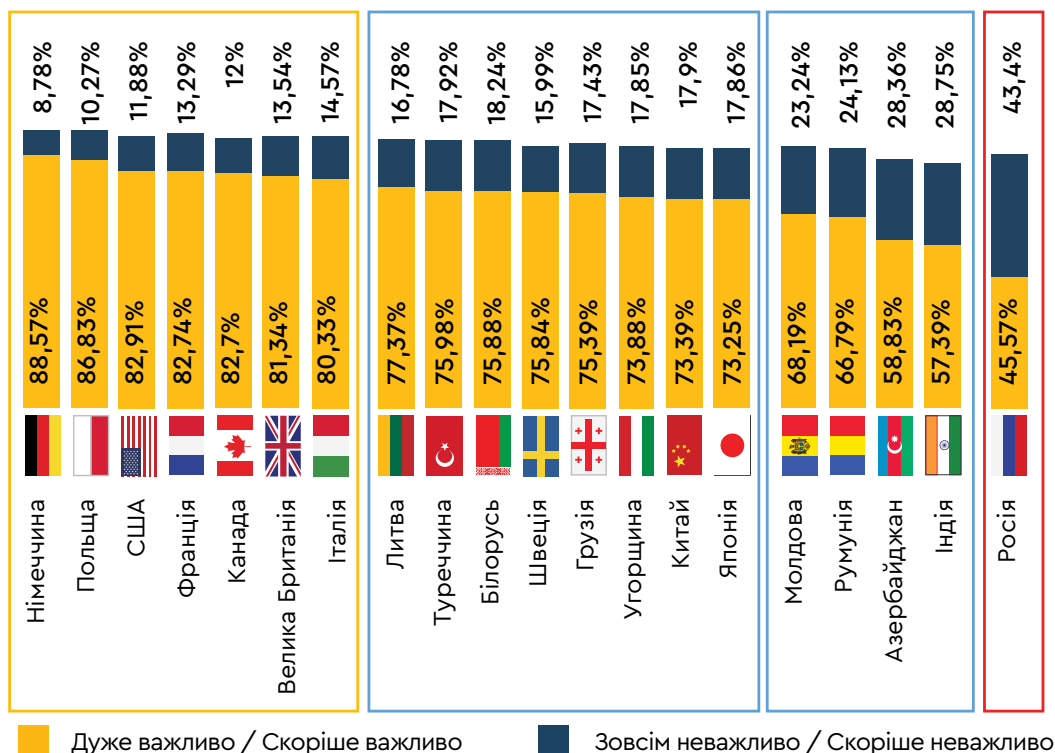
² Кількість респондентів, які обирали опцію «важко відповісти», сягала від 7% до 23% залежно від напрямку зовнішньої політики.

³ Цей напрямок належить до тих, які було складно оцінити респондентам. 22,39% українців зізналися, що їм важко відповісти.

1.3. ЧИ У ЗОВНІШНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНА МАЄ КЕРУВАТИСЯ ПРАГМАТИЧНИМИ ІНТЕРЕСАМИ, ЧИ СПИРАТИСЯ НА ЦІННІСНИЙ ПІДХІД З РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТІЇ, ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА?

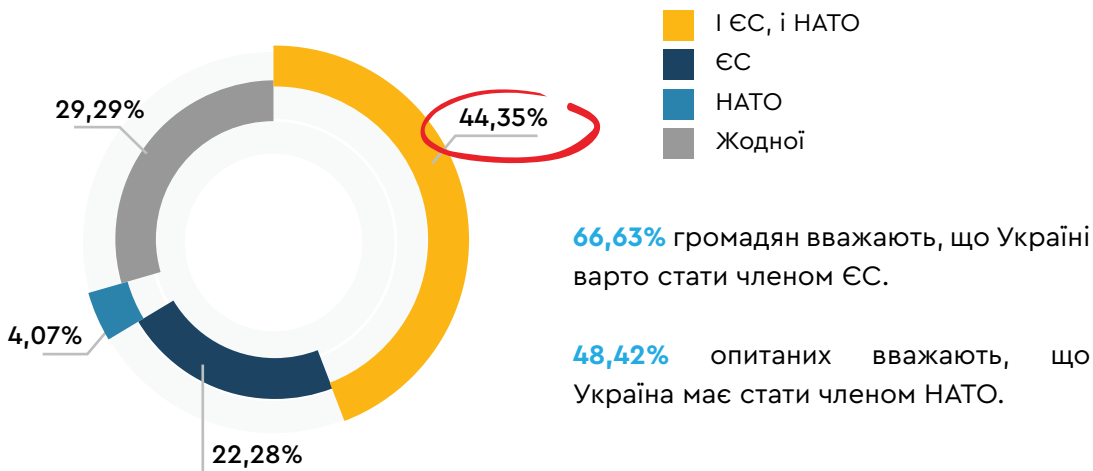
1.4. ОЦІНІТЬ ЗА 4-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ВАЖЛИВІСТЬ ПОГЛИБЛЕННЯ СПІВПРАЦІ З ТІЄЮ ЧИ ІНШОЮ ДЕРЖАВОЮ. ЧИМ ВАЖЛИВІША СПІВПРАЦЯ, ТИМ ВИЩИЙ БАЛ⁴.

⁴ Для полегшення сприйняття інформації оцінки «зовсім неважливо / скоріше неважливо» та «скоріше важливо / дуже важливо» були відповідно додані. Опцію «важко відповісти» у публікації не подано. У середньому кількість респондентів, які обирали такий варіант, не перевищувала 10%.

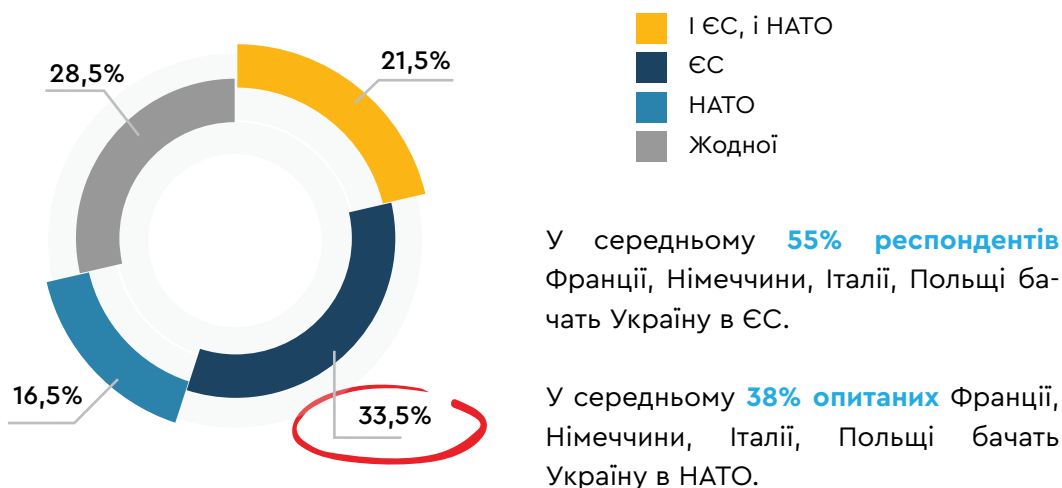
1.5. ЧЛЕНОМ ЯКИХ ПЕРЕЛІЧЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, НА ВАШУ ДУМКУ, УКРАЇНІ ВАРТО БУЛО Б СТАТИ?

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ. Що думають із цього приводу в країнах ЄС?

Як ви вважаєте, членом якої з наведених організацій Україна може стати⁵?

Відповіді респондентів із Франції, Польщі, Італії та Німеччини

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

⁵ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». <http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krayinah-yes/>

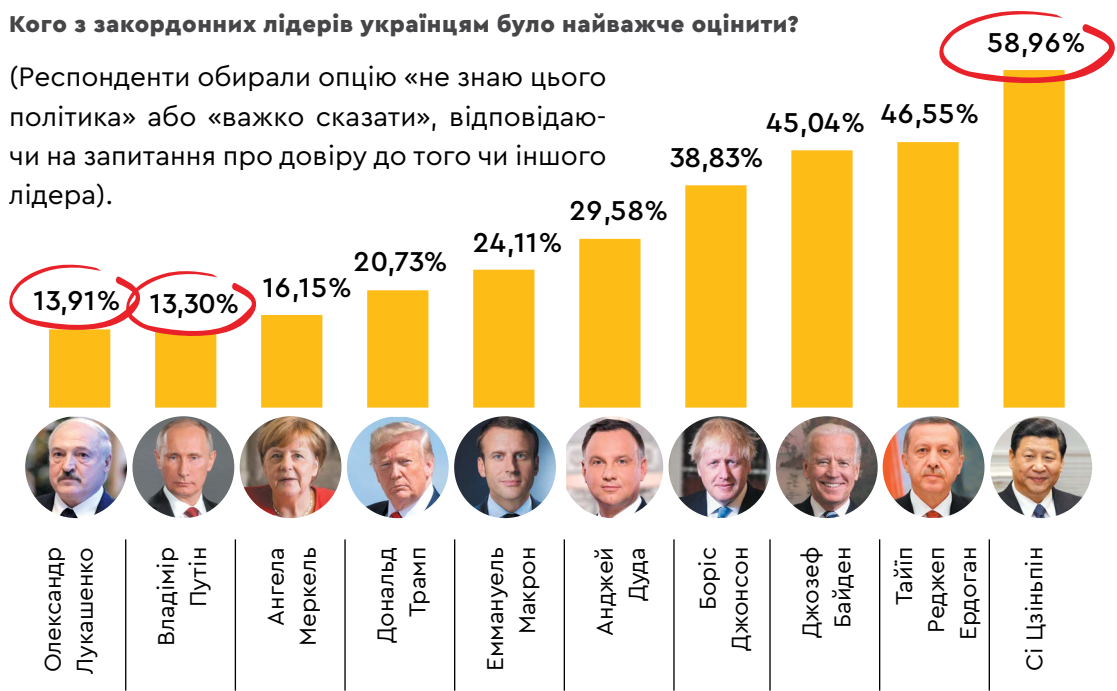
1.6. ОЦІНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, РІВЕНЬ ДОВІРИ ДО КОЖНОГО З ЦИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ, ДЕ 1 — ЗОВСІМ НЕ ДОВІРЯЮ, 2 — СКОРИШЕ НЕ ДОВІРЯЮ, 3 — СКОРИШЕ ДОВІРЯЮ, 4 — ПОВНІСТЮ ДОВІРЯЮ⁶.

НАЙВПІЗНАВАНІШІ ЛІДЕРИ

Кого з закордонних лідерів українцям було найважче оцінити?

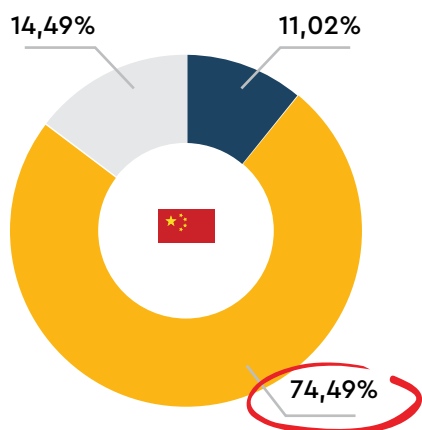
(Респонденти обирали опцію «не знаю цього політика» або «важко сказати», відповідаючи на запитання про довіру до того чи іншого лідера).

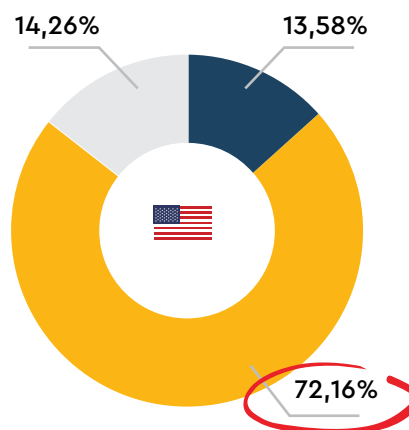
⁶ Респонденти також мали можливість обрати опції «не знаю цю людину» або «важко сказати». У середньому цей показник різнився від приблизно 15% (як у випадку Ангели Меркель) до понад 50% (у випадку Сі Цзіньпіна).

1.7. ЧИ СТАНОВИТЬ ЗАГРОЗУ ДЛЯ УКРАЇНИ КИТАЙ?

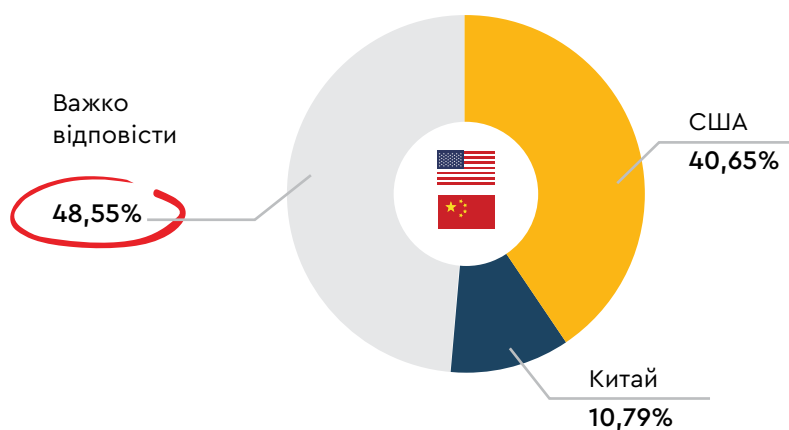

1.8. ЧИ СТАНОВЛЯТЬ США ЗАГРОЗУ ДЛЯ УКРАЇНИ?

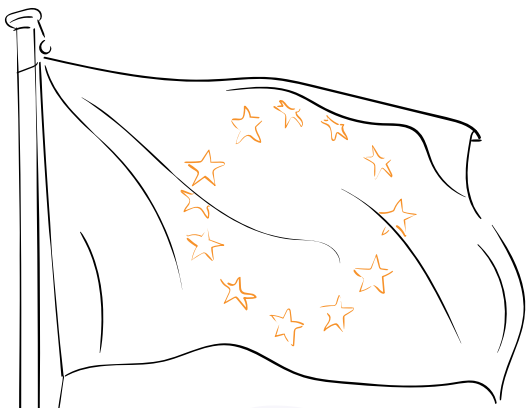
■ Так
■ Ні
■ Важко сказати

1.9. У РАЗІ ЗАГОСТРЕННЯ ПРОТИСТОЯННЯ США І КИТАЮ КОГО МАЄ ПІДТРИМУВАТИ УКРАЇНА — КИТАЙЦІВ ЧИ АМЕРИКАНЦІВ?

2.

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ

Єврореформи навіть без європерспективи. Українці вважають, що Україна має продовжувати проєвропейські реформи, навіть якщо ЄС не надаватиме державі перспективу членства. Загалом 69% респондентів вказали на важливість єврореформ, тому що вони потрібні передусім Україні, а також тому, що в країні немає іншого вибору. Непотрібні «європейські реформи» для 14,96% українців. Ще 9,28%, попри все, сподівається розвернути Україну в напрямку інтеграції до Євразійського Союзу з Росією. ЦНЄ ставив подібне питання українцям і попередніми роками, проте з часом думки респондентів не змінилися.

Індикатори успішної євроінтеграції. Досить розмаїті думки українців з приводу показників успішної європейської інтеграції. Так, 40,66% українців вважатимуть, що євроінтеграція в Україні нарешті помітна, якщо покращиться економічна ситуація і зростатиме добробут людей. Для 34,4% респондентів важливо, щоб приносила результати боротьба з корупцією. На третій позиції — варіант «з'являються нові робочі місця» (29,34%). У цілому, як бачимо, немає якогось

визначального індикатора, який би об'єднував більшість українців — думки доволі розпорошені. Імовірно, для респондентів запитання виявилось дещо складним, але також можливо, що українці пов'язують євроінтеграцію одразу з багатьма сферами і хочуть побачити зміни одночасно на кількох напрямках. Серед варіантів відповідей, які набрали понад 20%, також: «ліквідується олігархічне управління країною» (27,96%) та «поліпшується обслуговування в лікарнях, школах, дитсадках» (20,71%). Варто також відзначити: індикатори, пов'язані з антикорупцією, боротьбою з олігархами важливіші для респондентів, аніж «ремонт доріг, безпечний і зручний екологічний громадський транспорт» — цю опцію обрало 14,54%⁷.

Антикорупція передовсім. Українці вважають, що країна має передовсім знищити корупцію, щоб стати членом ЄС (55,19%). До думки про те, що спершу Україна має суттєво покращити економічну ситуацію, схилиються 31,8% респондентів. 9% українців вважають важливим аргументом на шляху євроінтеграції відновлення територіальної цілісності. Дзеркальне питання ЦНЄ поставив громадянам Франції, Італії, Німеччини та Польщі. Результат вийшов схожий: 43% опитаних вважають

пріоритетом номер один для України знищення корупції, пріоритетом номер два закордонні респонденти назвали покращення економічної ситуації. На третьому місці — відновлення територіальної цілісності як першочергове завдання для отримання членства в ЄС⁸.

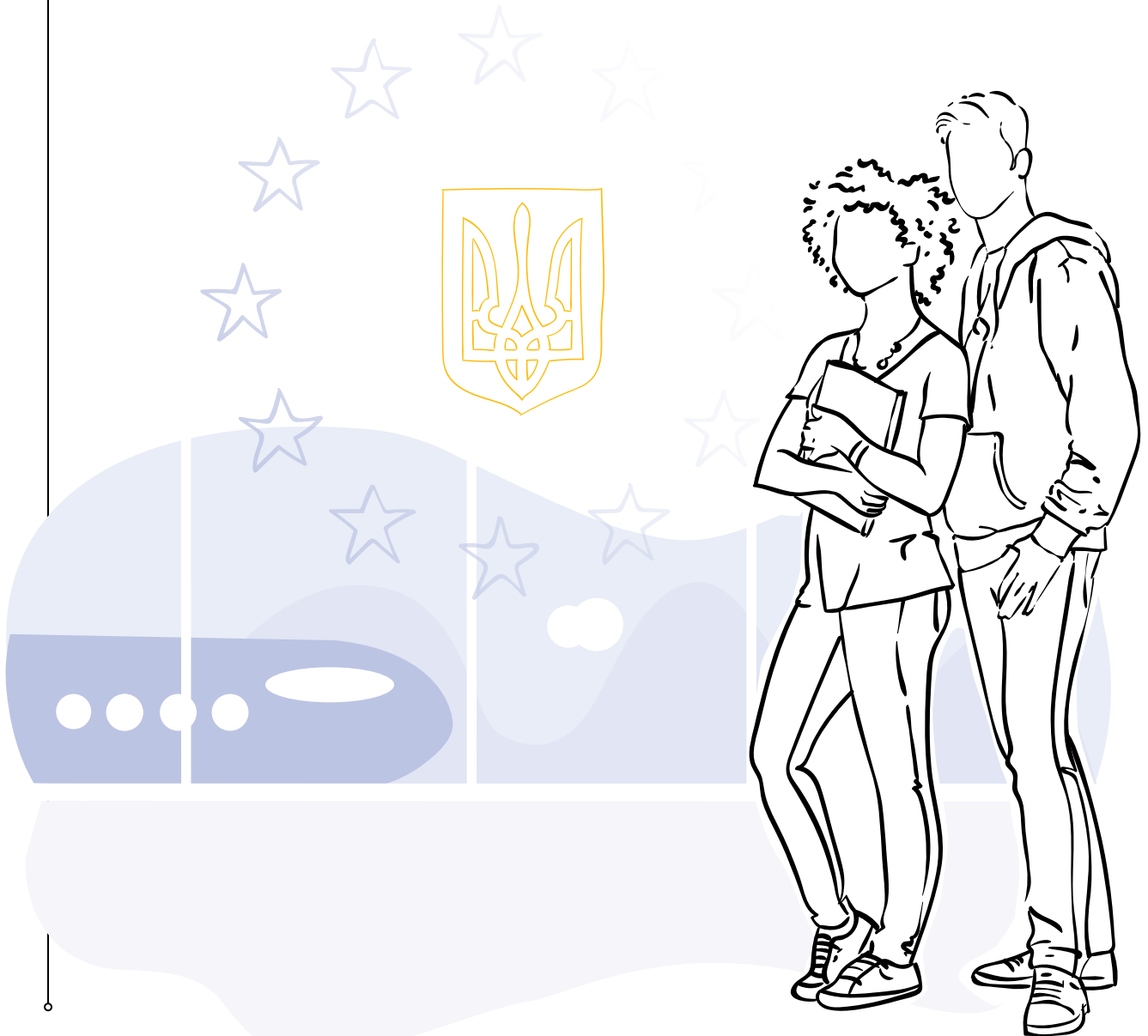
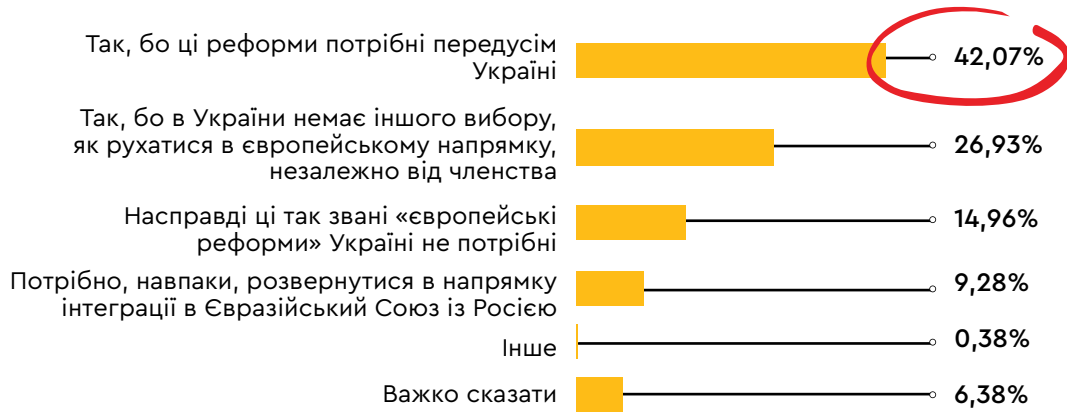
Що буде далі? ЦНЄ поцікавився, якими українці бачать відносини України і ЄС у тривалій перспективі. Думки розділилися приблизно порівну між трьома сценаріями: «відносини будуть такими, як і зараз» (33,34%), «Україна буде повноправним членом ЄС» (27,7%) і «Україна буде близьким і економічно інтегрованим партнером (наприклад, як Норвегія)» (24,83%). Схоже питання ми ставили респондентам в країнах ЄС. Відповіді були ще більш розпорошеними, а суттєва відмінність полягала в тому, що найменшу підтримку отримав варіант «Україна буде повноправним членом ЄС» (16,2%)⁹.

⁷ У 2018 році ЦНЄ ставив українцям схоже запитання, але воно стосувалося лише тих індикаторів євроінтеграції, які залежали насамперед від рішень місцевої, а не центральної влади. Тому в ньому були відсутні питання про антикорупцію, судову реформу чи деолігархізацію. Відтак в опитуванні перемогли варіанти «поліпшене обслуговування в лікарнях, дитсадках, школах», «поліпшується транспортна інфраструктура» та «з'являються нові робочі місця». Детальніше про це тут: <http://neweurope.org.ua/visual-materials/nova-yevropa-yak-yiji-bachat-ukrayintsi-3/>

⁸ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведено у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». <http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

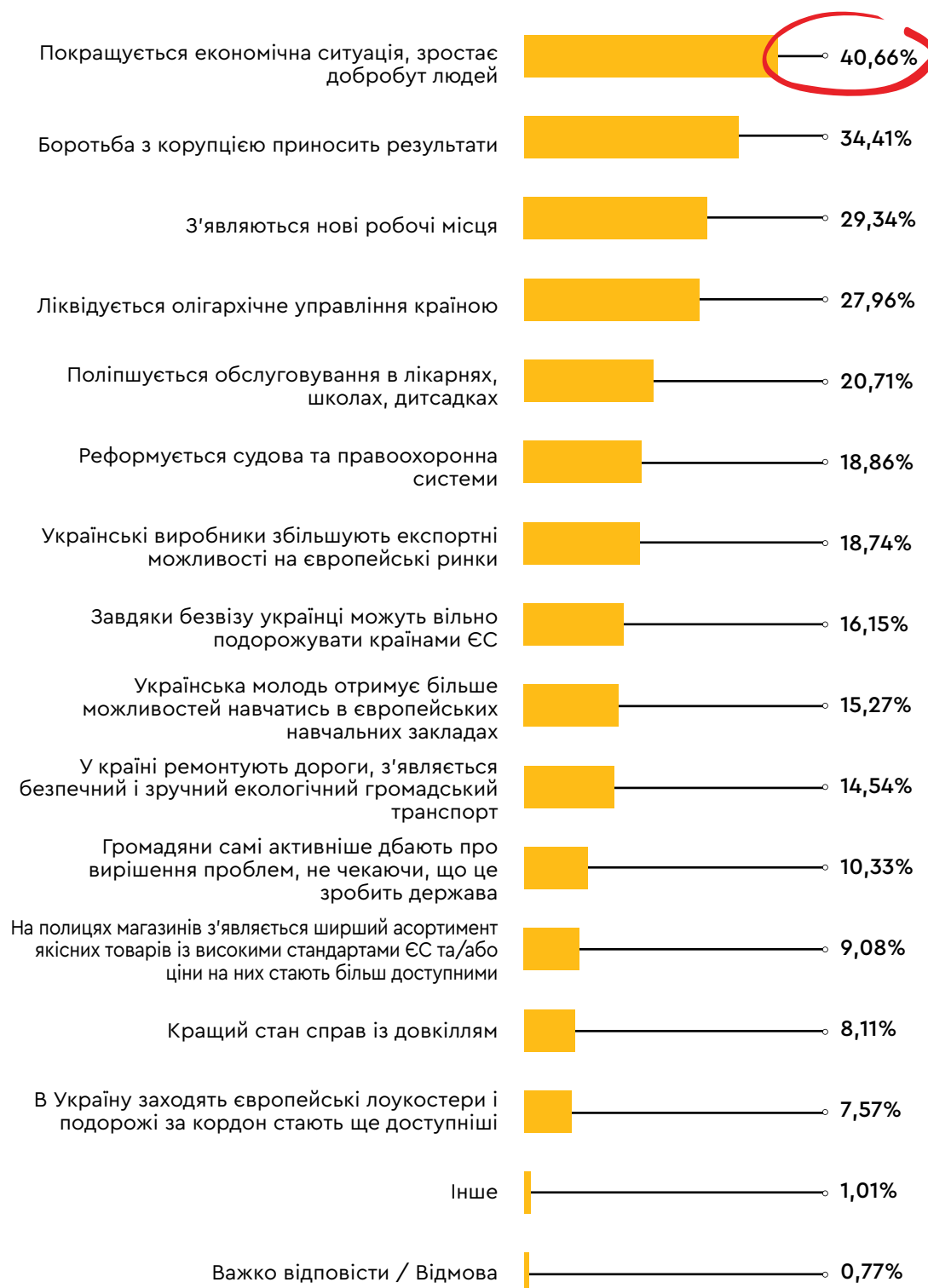
⁹ Там само.

2.1. ЧИ ВАЖЛИВО УКРАЇНІ ПРОДОВЖУВАТИ ПРОЄВРОПЕЙСЬКІ РЕФОРМИ, НАВІТЬ ЯКЩО ЄС НЕ НАДАВАТИМЕ ДЕРЖАВІ ПЕРСПЕКТИВУ ЧЛЕНСТВА?

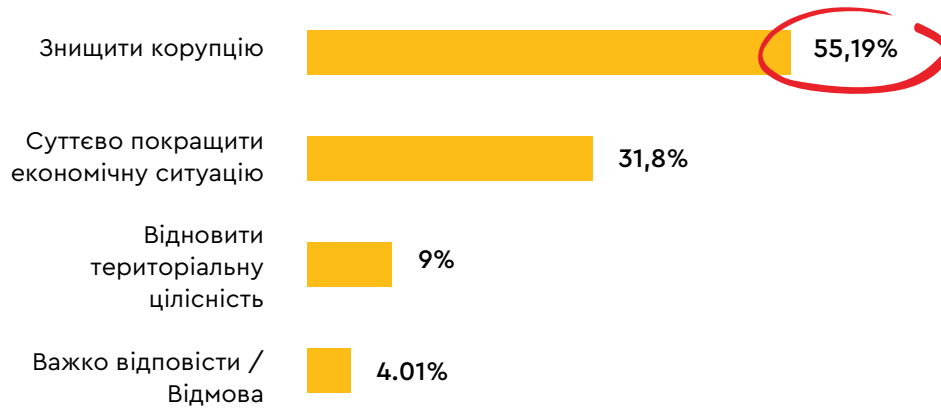

2.2. ЩО ДЛЯ ВАС Є ЧИ БУДЕ ПОКАЗНИКОМ ТОГО, ЩО ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ВІДБУВАЄТЬСЯ В УКРАЇНІ?

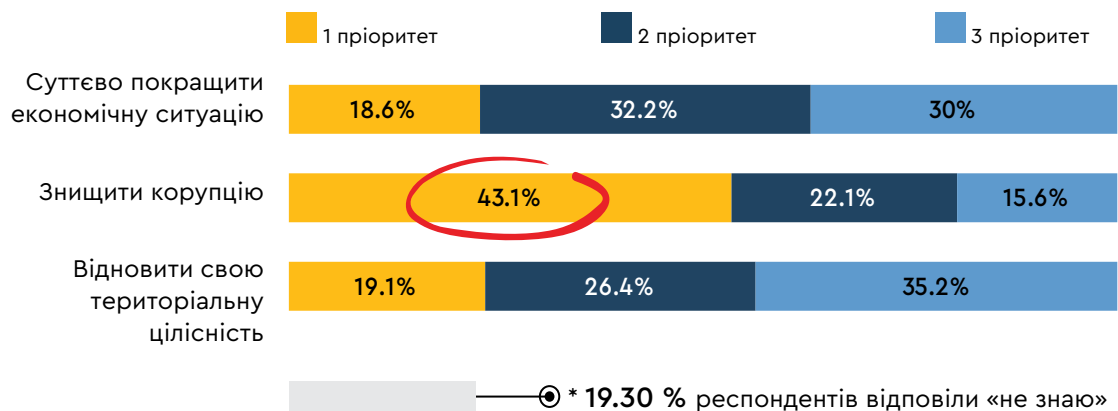
2.3. ЩО МАЄ РОБИТИ УКРАЇНА ПЕРЕДОВСІМ, АБИ СТАТИ ЧЛЕНОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ? (Обрати один найважливіший для вас варіант).

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ. Що думають із цього приводу в країнах ЄС?

Що першочергово має зробити Україна, щоб стати членом ЄС?¹⁰

Відповіді респондентів із Франції, Польщі, Італії та Німеччини

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

¹⁰ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». <http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

2.4. ЯКИМИ ВИ БАЧИТЕ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ І ЄС У ТРИВАЛІЙ ПЕРСПЕКТИВІ?

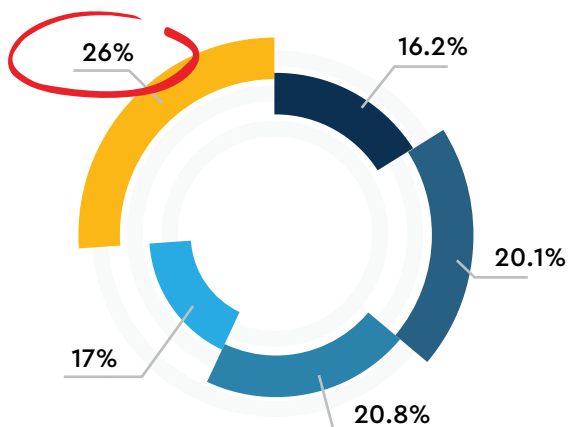

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ. Що думають із цього приводу в країнах ЄС?

Якими ви бачите відносини між ЄС та Україною у довгостроковій перспективі¹¹?

Відповіді респондентів із Франції, Польщі, Італії та Німеччини

- Україна як повноправний член ЄС
- Близький партнер, інтегрований в економічне та політичне життя ЄС (за зразком відносин із Норвегією)
- Залишити співпрацю на поточному рівні
- Економічні відносини без політичної підтримки
- Відносини як зі звичайними сусідніми країнами

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

¹¹ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». <http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

3.

ОЧІКУВАННЯ ВІД США І ЄС

Очікування від США. В українців немає однаковості щодо очікувань для України від США після президентських виборів. До першої п'ятірки із найбільш рівнозначними відсотками увійшли такі очікування: перше місце — надання безпекових гарантій (26,33%), друге — активніша роль у переговорах із Росією задля припинення війни на Донбасі та повернення Криму (24,79%); третє — фінансова підтримка (24,34%); четверте — нові санкції щодо Росії (21,66%); п'яте — більший тиск на українську владу в питанні реформ (18,34%). Найменшу підтримку отримали варіанти про летальну зброю для України (9,39%) і надання державі статусу основного союзника США поза НАТО (13,43%). Два роки тому Центр «Нова Європа» ставив схоже запитання українцям. Тоді респонденти так само на перше місце поставили надання безпекових гарантій

для України. До першої трійки увійшли очікування про нові санкції щодо Росії, а також про підтримку членства України в НАТО. Узагалі проти допомоги США виступало 16,5% опитаних, цього річ опитування виявило дещо менше опонентів американської підтримки (9,39%).

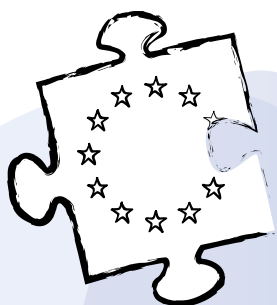
Очікування від ЄС. Перша п'ятірка очікувань українців від Європейського Союзу є такою: стимулювання приходу інвесторів та створення робочих місць в Україні (20,59%); надання Україні перспективи членства в ЄС (19,68%); полегшення доступу українських виробників на свій ринок (18,55%); збільшення можливостей для легального працевлаштування українців в ЄС (17,32%); більший вплив на українську владу для проведення реформ (16,79%). Загалом спостерігається розпорошення голосів між відповідями — абсолютної більшості (у понад 50%) не отримало жодне з очікувань. Проте тренд очевидний, якщо також брати до уваги відповіді на наше попереднє запитання: українці вболівають за відновлення економіки, за прихід інвесторів та створення робочих місць. Євроінтеграція, інші зовнішньополітичні напрямки вбачаються суспільством передовсім як інструменти досягнення економічного добробуту.

Тренд очевидний, якщо також брати до уваги відповіді на інші запитання: українці вболівають за відновлення економіки, за прихід інвесторів та створення робочих місць. Євроінтеграція, інші зовнішньополітичні напрямки вбачаються суспільством передовсім як інструменти досягнення економічного добробуту.

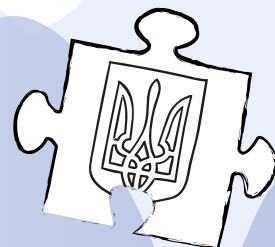
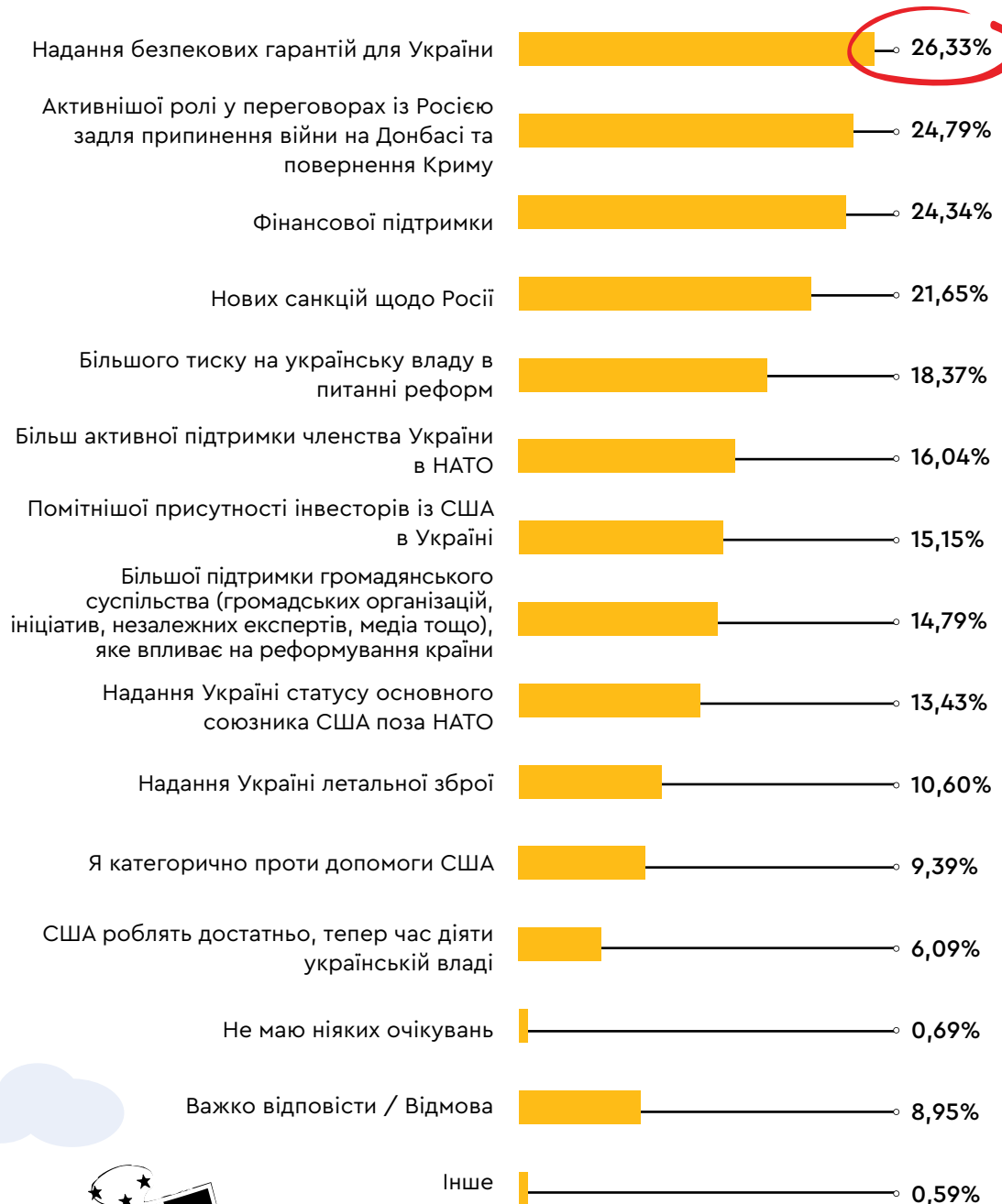

3.1. ЩО ВИ ОЧІКУЄТЕ ДЛЯ УКРАЇНИ ВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ?

Оберіть три головні варіанти.

3.2. ЩО ВИ ОЧІКУЄТЕ ДЛЯ УКРАЇНИ ВІД США ПІСЛЯ ПРЕЗИДЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ?

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ: Що очікували українці від США два роки тому?

Що, на вашу думку, США можуть зробити для України¹²?

Опитування 2018 року

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

¹² «На яку допомогу українці очікують від ЄС та США?». Відповіді на запитання Центру «Нова Європа» було отримано в рамках опитування, здійсненого Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та Київським міжнародним інститутом соціології з 16 по 28 серпня 2018 року. Опитано 2041 респондент похибка — 2,3%. <http://neweurope.org.ua/analytics/na-yaku-dopomogu-ukrayintsi-ochikuyut-vid-yes-ta-ssha/>

4.

РОСІЙСЬКА АГРЕСІЯ

Жодних поступок. Більшість українців (58,4%) не вірить, що Росія припинить свою агресивну політику щодо України, якщо та відмовиться від прагнення приєднатися до ЄС і НАТО. Лише кожен п'ятий респондент (21,82%) допускає цю можливість. При цьому такий скептицизм щодо миролюбного характеру російської політики характерний для різних прошарків суспільства. Є певні регіональні відмінності, але навіть на Сході України не припускають зміни підходів Кремля 43,55% респондентів. Вірить у таку імовірність лише кожен третій представник східного регіону (28,22%). Найбільш переконані у непоступливості Росії мешканці Півночі — 67,02%.

Підтримка ЄС у протидії агресії. ЄС мав би розширити санкції проти Росії (26,7%) та запропонувати Україні членство (22,2%) — такі першочергові заходи, вважають українці, мав би запропонувати Європейський Союз задля протидії російській агресії. Як менш пріоритетний захід, але також важливий — «надати фінансову підтримку для соціальних та інфраструктурних проєктів» (23,2% вважають цей захід пріоритетом №3). Найменш

пріоритетна ініціатива з перелічених — надання Україні озброєння (пріоритетом №4 визначили цю опцію 39,8%). Таке ж запитання ЦНЄ ставив для респондентів чотирьох країн-членів Європейського Союзу, яке виявило схожу пріоритизацію. Перше місце — за санкціями і пропозицією членства. Наступною йде фінансова підтримка. На останньому місці — надання озброєння.

Хто найбільше допомагає? США — партнер, який надає найбільшу підтримку Україні в умовах зовнішньої агресії. Так вважає 25,97% опитаних громадян. На другому місці — ЄС (17,79%). До п'ятірки увійшли також Німеччина (8,39%), Польща (6,3%) і Канада (4,42%). Проте для третини українців було складно дати відповідь на це запитання. Найтяжче було відповісти представникам Сходу (42,87%), для порівняння на Заході мали труднощі з вибором більш ніж удвічі менше респондентів (15,44%). Схоже, що такий тренд у східному регіоні пов'язаний із відмінною оцінкою ролі Росії в розв'язанні агресії проти України.

Миротворці на Донбасі. 36,77% українців вважають, що Україна має повернутися до активного просування ідеї про розгортання миротворчої місії ООН на всій території Донбасу. Ще 22,77% також підтримують цю думку, але з тією різницею, що допускають певні поступки — зокрема, дозволити розміщення миротворців тільки на лінії розмежування, без доступу до всієї окупованої території і частини кордону. Лише 16,64% переконані, що миротворці — задум, що суперечить інтересам України. У будь-якому разі очевидно, що поступки української

влади у питанні миротворців не отримують підтримки серед значної кількості громадян. Найбільше загроз у розгортанні миротворчої місії бачать у східних областях — 27,74%. Цікаво, що найбільша група респондентів, які допускають поступки, мешкає в західних областях — 32,51%. Наприклад, на Сході на користь поступок висловилося 18,38%, проте, звісно, варто брати до уваги, що у цьому регіоні у принципі щодо ідеї миротворців неоднозначне ставлення. Мешканці східних областей виглядають розділеними з миротворчого питання: так, загалом виступають за миротворців (як із поступками, так і без них) 49,03% респондентів регіону, а сумарна кількість тих, хто проти або кому було складно висловити думку, — 50,97%. Найбільш виразна позиція мешканців Києва: 57,08% за відновлення кроків щодо просування миротворчої ідеї, 25,4% допускають поступки, лише 11,36% вбачають загрози інтересам держави, найменша кількість невизначених порівняно з іншими регіонами (6,16% проти, наприклад, 36,99% тих, хто не зміг відповісти, на Півдні).

Відбудова Донбасу. 34,01% респондентів вважає, що Україна має вимагати від Росії компенсації за завдану шкоду, щоб направити ресурси на відбудову Донбасу. 29,37% висловили думку, що відбудова має відбуватися за рахунок міжнародної допомоги. Україна має орієнтуватися на власні сили — так вважає 24,3%. Молодші респонденти частіше, аніж старші обирали варіант відбудови за рахунок російської компенсації: 38,29% (18–29 років) проти 29,8% (тих, кому за 70). У центральних областях найчастіше порівняно з іншими регіонами також обирали опцію

про російські кошти для відбудови — 42,06%. На Сході України підтримують ідею про російські компенсації майже 25%, проте все ж превалює підхід про те, що Україна має робити все власними силами (35,59%).

Питання Криму. В українців немає одностайності щодо того, який шлях є найбільш перспективним задля повернення Криму. На першому місці стоїть варіант про створення окремого міжнародного переговорного майданчика (на кшталт Нормандського формату) — цю ідею підтримали 32,78% опитаних. Не сильно від такої ідеї відстає пропозиція відновити торговельно-економічні, культурні, освітні зв'язки з тимчасово окупованим Кримом (26,85%). Позначку у 20% подолали варіанти про нарощування військово-морської присутності України та держав-партнерів в Азовському та Чорному морях, а також забезпечення ефірного мовлення України на всю територію тимчасово окупованого півострова. Силевий варіант — найменш підтримуваний сценарій (11,83%). Загалом, як бачимо, українцям складно висловитися з цього приводу; жодна з пропозицій не набрала 50%. Регіональний зріз показав, що за силевий сценарій виступає кожен п'ятий представник Заходу (19,51%), у східній областях такий підхід підтримується лише 3,74% респондентів.

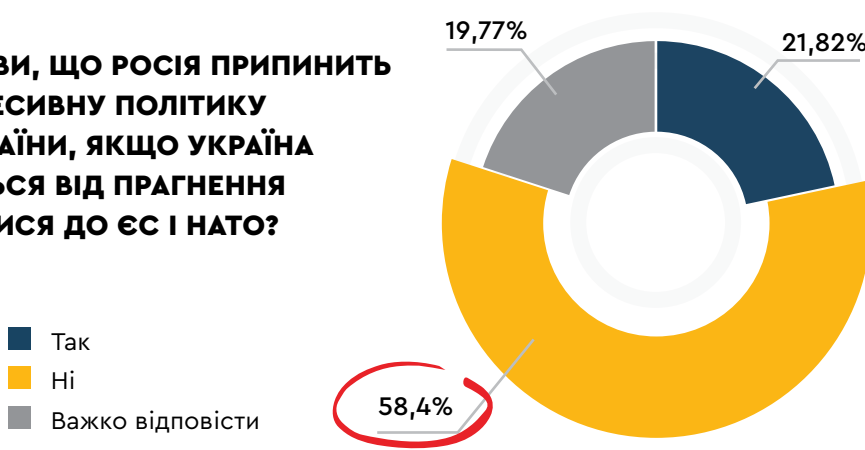
Коли повернемо Крим? 32,06% українців вважають, що знадобиться не менше десяти років для повернення окупованого півострова. 15,27% вірять, що це можливо упродовж наступного десятиліття. У межах п'яти років — так відповіли 10,94%. Не вірять у повернення Криму 8,95%. Старше покоління частіше

не вірить у неповернення, ніж молодше. Найбільш песимістично щодо цього налаштовані мешканці Сходу (15,56%). Найбільше оптимістів (тих, хто вірить в повернення у межах п'яти років) мешкає в Києві (18,65%), для порівняння — на Півдні таких лише 3,9%.

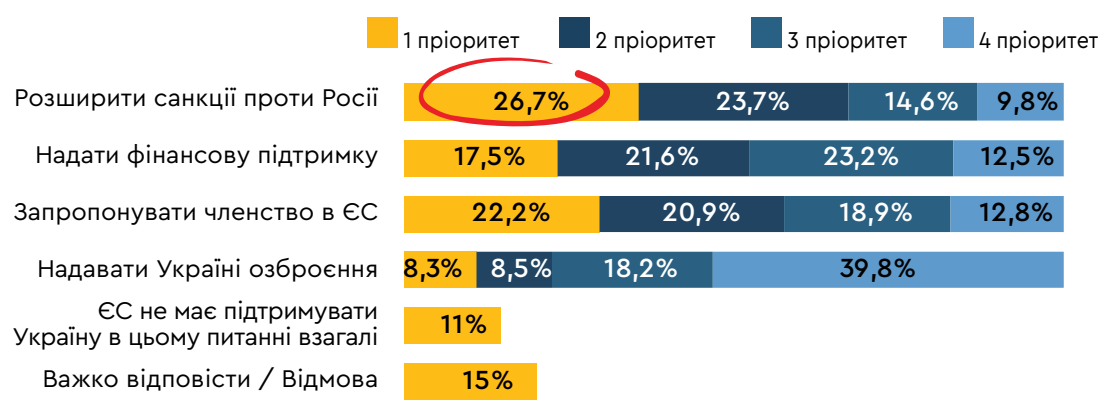

4.1. ЧИ ВІРИТЕ ВИ, ЩО РОСІЯ ПРИПИНИТЬ СВОЮ АГРЕСИВНУ ПОЛІТИКУ ЩОДО УКРАЇНИ, ЯКЩО УКРАЇНА ВІДМОВИТЬСЯ ВІД ПРАГНЕННЯ ПРИЄДНАТИСЯ ДО ЄС І НАТО?

■ Так
■ Ні
■ Важко відповісти

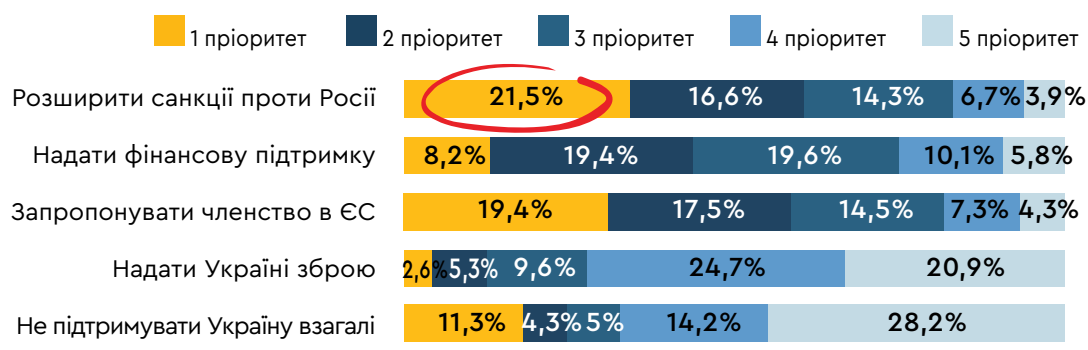
4.2. ЯК ЄС МІГ БИ ПІДТРИМАТИ УКРАЇНУ В ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ?

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ. Що думають із цього приводу в країнах ЄС?

Яким чином ваш уряд міг би підтримати Україну у боротьбі з російською агресією¹³?

Відповіді респондентів Франції, Польщі, Італії, Німеччини

* 37% респондентів відповіли «не знаю»

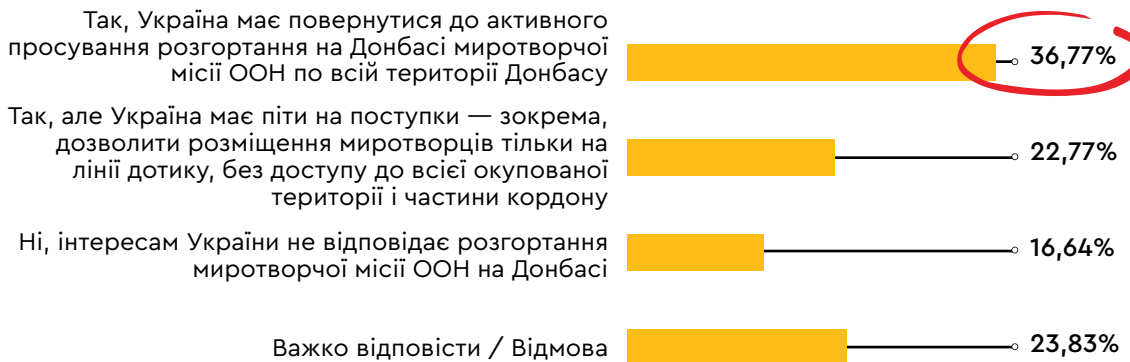
ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

¹³ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». <http://neweurope.org.ua/analytcs/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

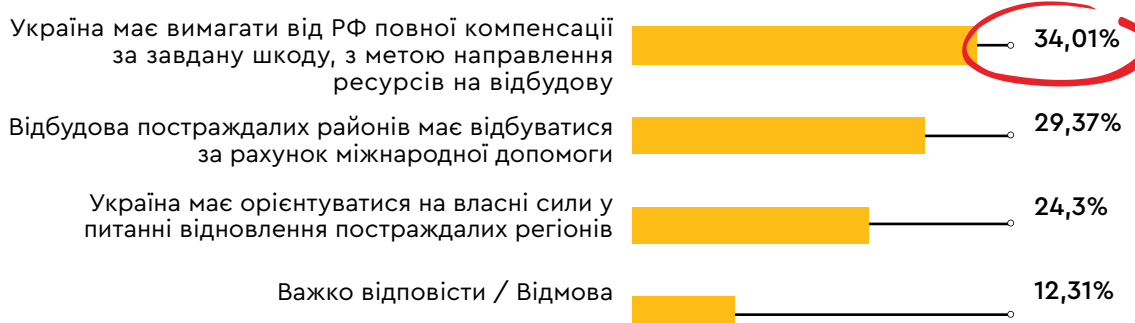
4.3. ЯКИЙ ПАРТНЕР, ІЗ ВАШОЇ ТОЧКИ ЗОРУ, НАДАЄ НАЙБІЛЬШУ ПІДТРИМКУ УКРАЇНІ В УМОВАХ ЗОВНІШНЬОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ НАШОЇ ДЕРЖАВИ?

4.4. ЧИ УКРАЇНІ ДОЦІЛЬНО ЗА НИНІШНІХ УМОВ АКТИВНО ПРОСУВАТИ ІНІЦІАТИВУ РОЗГОРТАННЯ МИРОТВОРЧОЇ МІСІЇ ООН НА ДОНБАСІ?

4.5. ЯКИМ, НА ВАШУ ДУМКУ, БУВ БИ НАЙКРАЩИЙ ПІДХІД ДО ВІДБУДОВИ ДОНБАСУ?

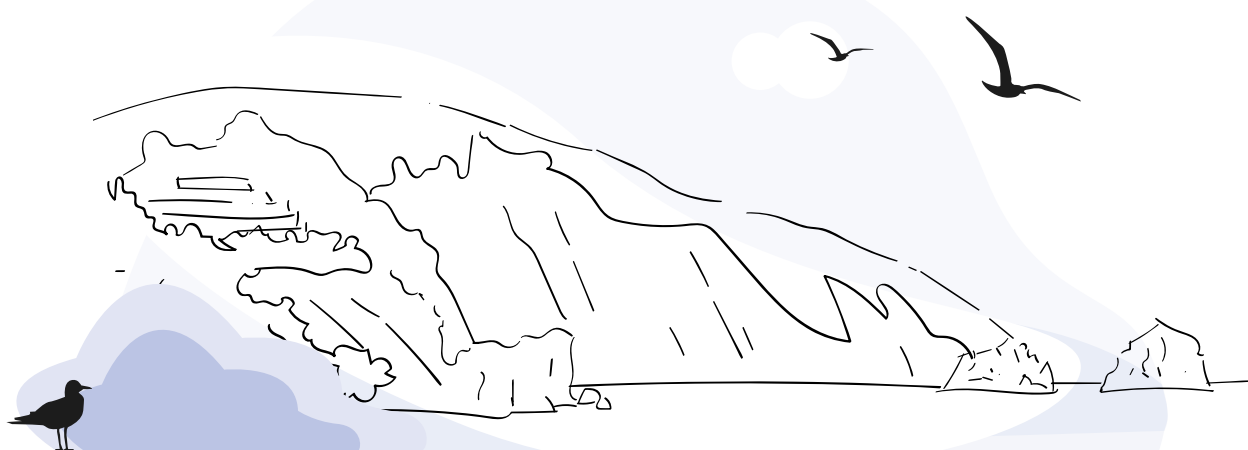

4.6. НАЙБІЛЬШ ПЕРСПЕКТИВНІ ШЛЯХИ ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ ЦЕ:

4.7. ПОВЕРНЕННЯ КРИМУ ВІДБУДЕТЬСЯ:

5.

«М'ЯКА СИЛА» УКРАЇНИ У СВІТІ

Поки не взірець. Українці здебільшого скептично ставляться до того, що Україна може вже зараз стати прикладом для інших країн. 65,14% опитаних не бачать можливостей для цього. 22,39%, проте, налаштовані більш оптимістично і вважають, що країна все ж може стати прикладом. Самобутня культура (29,54%) та досвід у протидії російській агресії (27,72%) — це два найпопулярніших аргументи, які, як вважають респонденти, Україна може використовувати для просування свого іміджу за кордоном (відповідала лише п'ята частина опитаних, які бачать такий потенціал узагалі). Ті ж, хто песимістично налаштований щодо взірцевості України на міжнародній арені, вважають, що найбільш негативно впливають на сприйняття держави такі причини: «корумповані політики, всім керують олігархи» (34,37%) та «Україна — одна з найбідніших країн Європи» (30,33%).

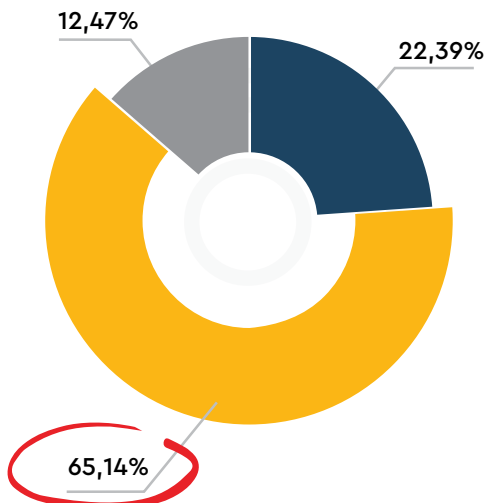
Три головні асоціації. Опитані нами громадяни вважають, що Україна асоціюється в інших європейців передовсім із трьома явищами — «бідність» (18,7%), «війна з Росією» (18,26%) та «корупція» (17,59%). Припущення українців загалом збігаються з реальною картиною. Центр «Нова Європа» поставив респондентам Франції, Польщі, Італії та Німеччині схоже запитання — про три головні асоціації з Україною. До трійки увійшли такі відповіді — «війна / конфлікт з Росією»; «бідність / безробіття»; «імміграція / сезонні робітники»¹⁴. Проте варто зауважити, що в асоціаціях українців є чимало позитивних образів, яких бракує у відповідях мешканців країн ЄС. Так, до першої десятки асоціацій українців також увійшли «українська кухня», «Майдан / Євромайдан», «багата та родюча земля», «працьовиті люди», «культура та традиції», «вишиванка».

¹⁴ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа». <http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

5.1. ЧИ МОЖЕ УКРАЇНА СЬОГОДНІ БУТИ ПРИКЛАДОМ ДЛЯ ІНШИХ КРАЇН?

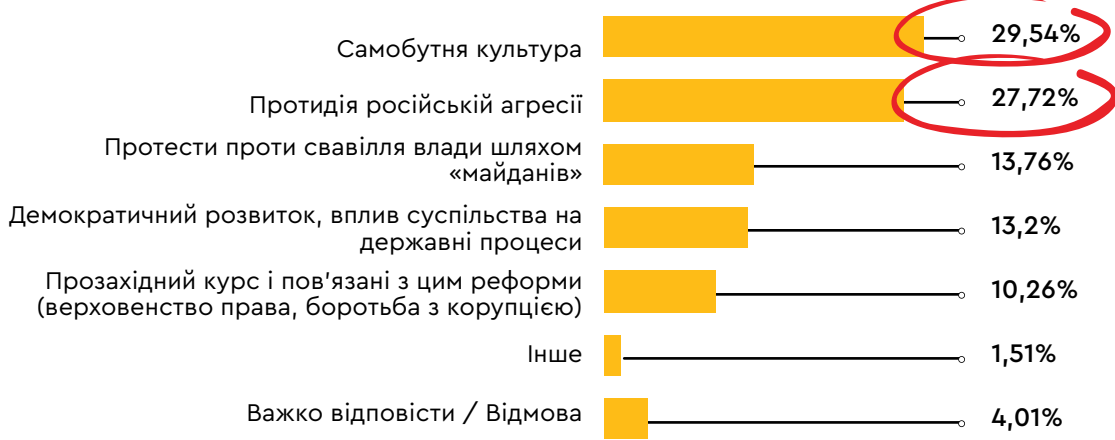
■ Так
 ■ Ні
 ■ Важко відповісти

5.2. ОБЕРІТЬ ОДНУ ГОЛОВНУ ПРИЧИНУ ТОГО, ЧОМУ УКРАЇНА СЬОГОДНІ НЕ МОЖЕ БУТИ ПРИКЛАДОМ ДЛЯ ІНШИХ¹⁵?

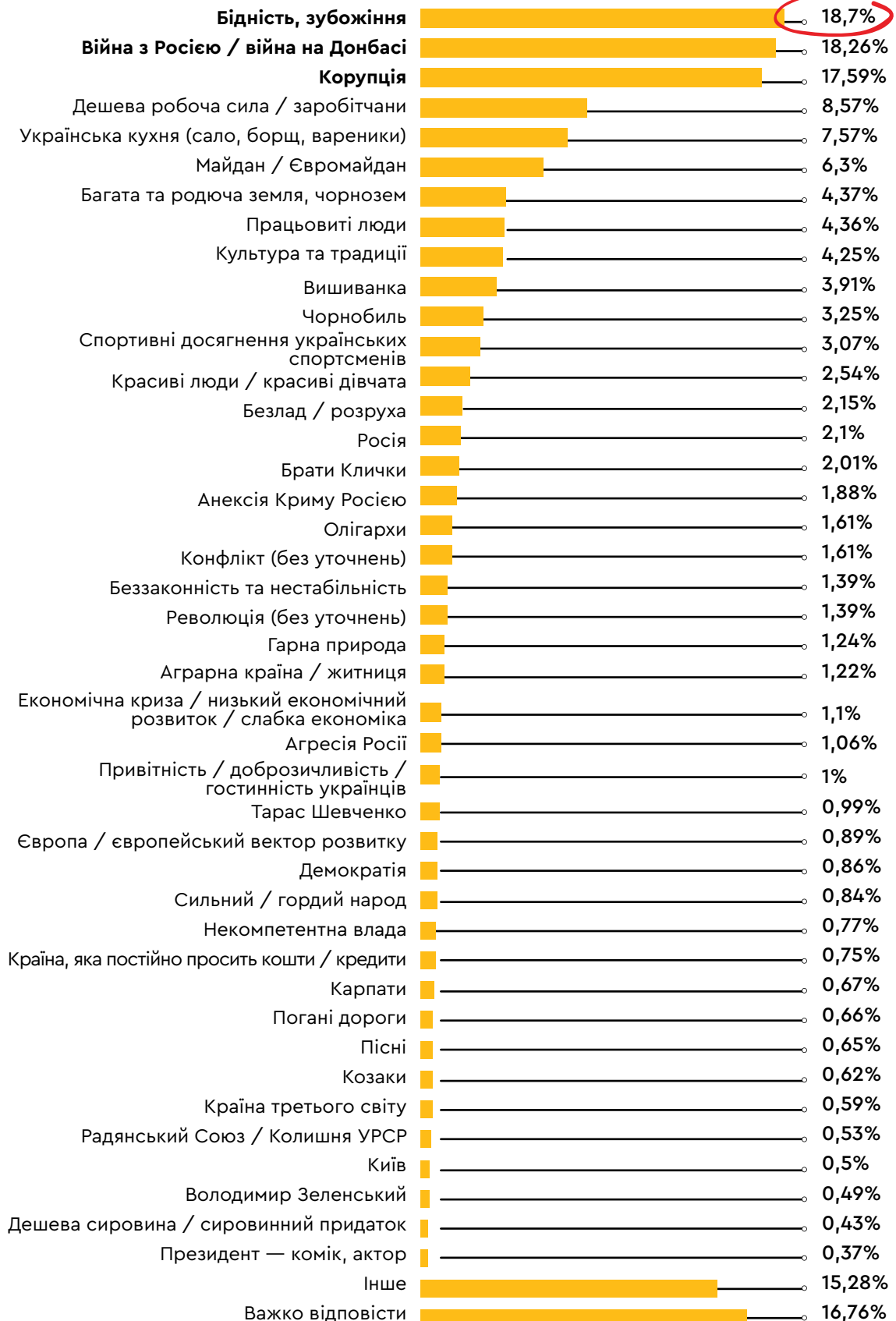
5.3. ОБЕРІТЬ ОДИН НАЙБІЛЬШ ВАГОМИЙ АРГУМЕНТ, ЧОМУ САМЕ УКРАЇНА МОЖЕ СЛУГУВАТИ ПРИКЛАДОМ?¹⁶

¹⁵ Відповіді давали лише ті респонденти, які вважають, що Україна не може бути прикладом для інших країн.

¹⁶ Відповіді давали лише ті респонденти, які вважають, що Україна може бути прикладом для інших країн.

5.4. ЯК ВИ ГАДАЄТЕ, З ЧИМ НАЙБІЛЬШЕ АСОЦІЮЮТЬ УКРАЇНУ ЄВРОПЕЙЦІ? НАЗВІТЬ ТРИ ГОЛОВНІ АСОЦІАЦІЇ.

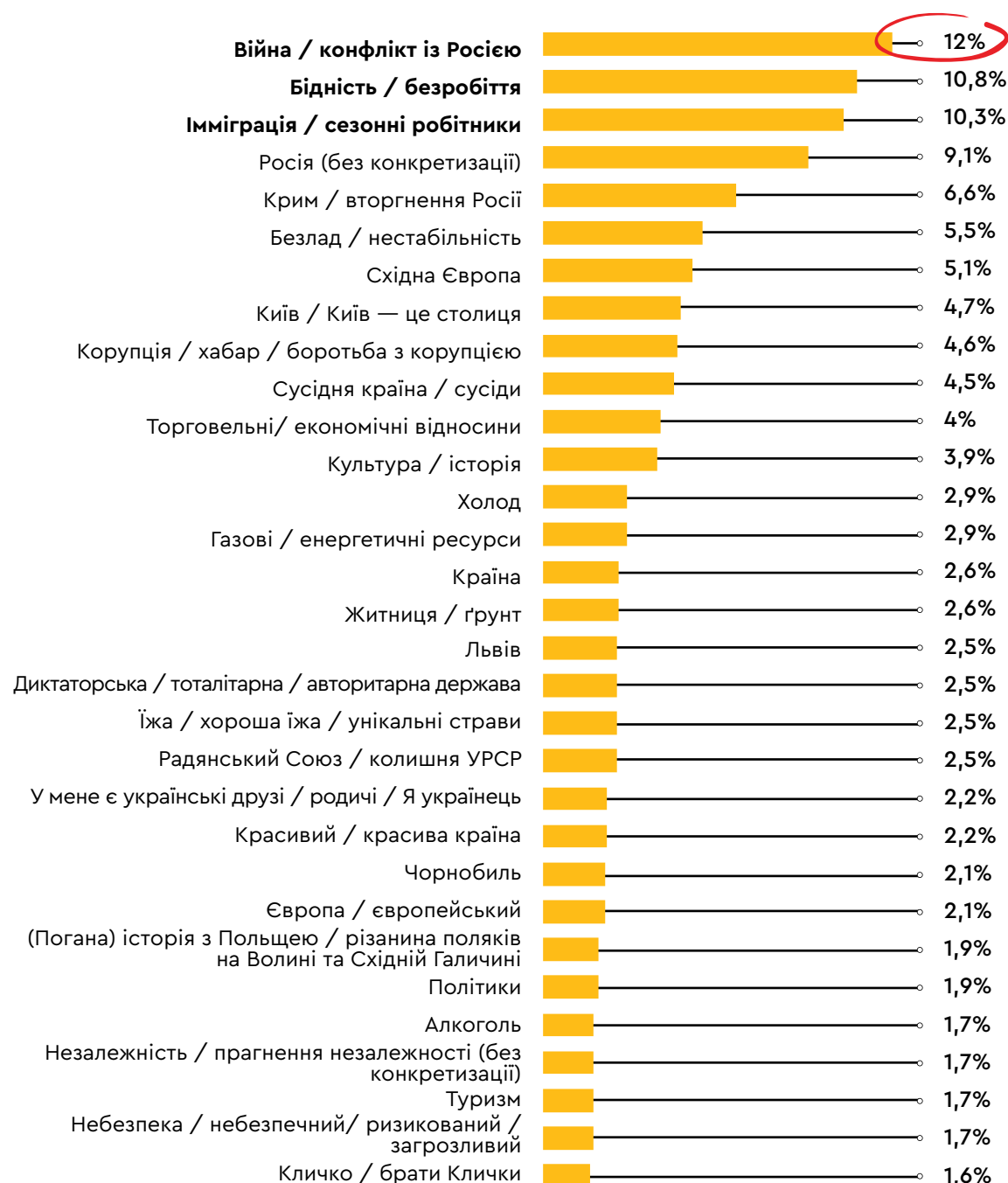

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ: Що думають із цього приводу в країнах ЄС?

Назвіть ваші три основні асоціації, пов'язані з Україною¹⁷.

Відповіді респондентів із Німеччини, Франції, Польщі та Італії.

ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ

¹⁷ «Як сприймають Україну в країнах ЄС», Опитування громадської думки було проведене у Франції, Німеччині, Італії та Польщі соціологічним агентством «Kantar Profiles Division» на замовлення Центру «Нова Європа».
<http://neweurope.org.ua/analytics/yak-spryjmayut-ukrayinu-v-krajinah-yes/>

ПРО ЦЕНТР «НОВА ЄВРОПА»

Центр «Нова Європа» (ЦНЄ) заснований у 2017 році як незалежний аналітичний центр. Попри новий бренд, він базується на досвіді команди, яка разом працює з 2009 року (раніше в рамках Інституту світової політики). Аналітики Центру «Нова Європа» стали впізнаваними, адже запропонували якісний аналітичний продукт із питань зовнішньої політики України та безпеки в регіоні, поєднавши його з активними та ефективними зусиллями з адвокатування.

Бачення Центру «Нова Європа» максимально наближене до бачення майбутнього Української держави більшістю громадян: Україна повинна бути інтегрованою в Євросоюз і НАТО. Під інтеграцією ми вбачаємо не стільки формалізоване членство, скільки запозичення найкращих стандартів і практик для фактичної належності України до євроатлантичного ціннісного простору.

Докладніше про Центр «Нова Європа»: neweurope.org.ua

- <http://neweurope.org.ua/>
- info@neweurope.org.ua
- <https://www.facebook.com/NECUkraine/>
- https://twitter.com/NEC_Ukraine

